

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ ROK 2019/2020

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	ZŠ a MŠ Šumavské Hoštice
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Petra Vaňková
Telefon na ředitele	388 421 118, 773582162
E-mail na ředitele	zsamssumavskehostice@seznam.cz vankovapetrahostice@centrum.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Ing. Eva Vaníčková
Telefon	388 421 118
E-mail	eva.vanickova@centrum.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	PhDr. Miluše Janoušková
Telefon	388 421 118
E-mail	janouskovamiluska@seznam.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
ZŠ - I stupeň	3	75
ZŠ - II.stupeň	4	41
8leté Gymnázium – (Prima až Kvarta)		
6leté Gymnázium – (Prima až Sekunda)		
SŠ – ostatní		
Celkem	7	116

Použité zkratky:

MPP – Minimální preventivní program

SPJ – Sociálně patologické jevy

NNO – Nestátní neziskové organizace

ŠMP – Školní metodik prevence

A. ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE, PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP

VSTUPNÍ INFORMACE A JEJICH ZDROJE

1. Sociální a jiné okolí školy

ZŠ a MŠ Šumavské Hoštice je venkovská škola rodinného typu umístěná v pěkném prostředí asi 7 km od města Vimperk. Naše škola je úplnou ZŠ s devíti ročníky v sedmi (plus jedna menší) třídách (na prvním stupni je spojený 2. a 5. ročník v jedné třídě a 3. a 4. ročník v jedné třídě). ZŠ poskytuje základní vzdělání žáků, zajišťuje provoz školní družiny ve dvou odděleních a zabezpečuje stravování dětí, žáků a pracovníků školy dle platných právních předpisů. Máme žáky nejen ze Šumavských Hoštic, ale i ze spádových obcí Lažiště, Záblatí, Buk, Kosmo, Žárová. Součástí školy je MŠ. Škola má vlastní tělocvičnu, počítačovou učebnu s připojením k internetu, školní zahradu a venkovní hřiště s novým zázemím pro školní družinu. Vzhledem k rodinnému typu školy řešíme většinou méně závažné SPJ - drobné krádeže, problémové chování u žáků a nevhodné chování mezi dětmi na zastávce při čekání na autobus. Ve třídách vyučujeme podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání ŠKOLA PRO ŽIVOT. Zvýšenou péči věnujeme především žákům se specifickými poruchami učení a chování. Mezi silné stránky ve spolupráci s okolím školy patří spolupráce s okresním metodikem a PPP v Prachaticích, okresním sociálním odborem v Prachaticích, krizovým centrem Prachatice, společností Portus Prachatice.

2. Informace od pedagogů

Diagnostiku – nejčastěji rozhovor, případně dotazníková šetření zaměřená na šikanu, kouření a jiné návykové látky realizují ve třídách třídní učitelé, výchovný poradce či metodik prevence. Ankety žáků a rozhovory se žáky slouží jako zpětná vazba při realizaci MPP. Ve škole také funguje úzká spolupráce výchovného poradce a vedení školy (školní poradenské pracoviště). Řeší ve spolupráci s třídními učiteli veškeré výchovné i jiné prohřešky proti školnímu řádu. Prioritní je vždy komunikace se žáky a domluva. Většina pedagogů hodnotí pozitivně aktivity v rámci MPP, spolupráci s pedagogickou poradnou Prachatice i besedy organizované Policií ČR. U některých dětí se pedagogům nedaří dostatečně je motivovat ke školní práci a s tím související domácí přípravou. Většinou by pomohla lepší spolupráce rodiny se školou a důslednost rodičů.

3. Informace od rodičů

Rodiče jsou o MPP, jeho realizaci, o dění ve třídě a akcích informováni na třídních schůzkách či zápisy v žákovských knížkách. Mají možnost konzultací s učiteli, jsou žádáni o pomoc při některých aktivitách a se školou spolupracují. Rodiče problémových žáků jsou zváni k jednání do školy. Takového jednání se pak účastní (dle závažnosti problému) třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, ředitelka školy. Rodiče si cení osobního přístupu při řešení výchovných a výukových problémů svých dětí.

4. Hodnocení MPP minulého školního roku

Na prvním stupni se snažili prevenci žáků, v souladu s dosavadní praxí, jako obvykle poskytovat třídní učitelé v hodinách přírodovědy, vlastivědy, prvouky a ve výchovných předmětech. Zaměřovali se na zlepšení vztahů mezi žáky, prohlubování vztahů s učiteli, poznat více sami sebe, uvědomit si důležitost každého jedince v kolektivu

Prevence na druhém stupni probíhala v rámci vyučovacích předmětů občanská výchova, rodinná výchova, chemie, přírodověda a výchovných předmětů ale i matematiky. Žáci se v hodinách seznámili s teoretickými informacemi z rozsáhlé oblasti sociálně patologických jevů. Pedagogové používali interaktivní a zážitkové formy práce, kdy samotní žáci byli aktéři daného dění, jako jimi jsou a budou ve svém vlastním životě.

Ve škole jsme nabízeli svým žáků některé kroužky a aktivity, které formují osobnost žáka a vyplňují čas, který žáci tráví čekáním na autobus či jsou pro žáky atraktivní a zábavné. Bylo by vhodné vyvolat v pedagogických pracovnících větší zájem o poskytování kroužků.

- Dopravní kroužek (děti z tohoto kroužku sklízí každoročně - i letos - nemalé úspěchy v republikovém finále)
- Reedukace
- Angličtina pro nejmenší
- Dramatický kroužek
- Náboženství

Žáci také hojně navštěvovali mimoškolní aktivity, které nabízí DDM Vimperk a Prachatice i jiné instituce a organizace

Co se týče vlastní prevence patologických jevů:

- proběhly besedy s Policií ČR pro všechny žáky
- žáci byli v průběhu celého školního roku průběžně upozorňováni na sociálně patologické jevy v rámci vyučovaných předmětů
- jako prevenci krádeží mají žáci přidělené uzamykatelné skříňky a samozřejmostí je i uzamčení budovy školy

Jeden žák s opakovanými výchovnými problémy (situace se táhla z minulých let, byl umístěn do DDÚ Homole) měl nastavené návštěvy krizového centra v Prachaticích. Situace s jeho nevhodným , agresivním chováním se pomalu zlepšovala.

B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE

MPP je zaměřen na prevenci a vzdělávání žáků základní školy ve věkové kategorii 6 – 15 let. Hlavním cílem MPP je:

1. minimalizovat výskyt sociálně patologických jevů ve škole. V rámci jejich prevence se snažíme ve škole vytvářet příjemné prostředí a poskytovat žákům dostatek informací z této oblasti.
2. snaha o vytvoření pozitivního sociálního klimatu, prostoru pro smysluplné využití volného času dětí, o jejich výchovu k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl a snížení výskytu rizikových projevů v chování žáků nabídkou volnočasových aktivit.
3. snažit se o zlepšení chování žáků – úcta k dospělým, respektování autorit, vzájemná úcta mezi žáky
4. zvyšovat spolupráci s rodiči.
5. všichni pracovníci školy se budou snažit, aby u žáků docházelo k postupnému zvyšování sociálních kompetencí, a budou podporovat rozvoj jejich komunikačních dovedností.

6. Učitelé budou v jednotlivých předmětech své žáky vést k samostatnosti, toleranci, zodpovědnosti a spolupráci.
7. Problematika různých rizikových projevů chování a reakce na ně bude průběžně zařazována na třídnické hodiny a do hodin předmětů VO (výchova k občanství), VZ (výchova ke zdraví), PŘ (přírodopis i přírodověda) a dalších. Školní řád je rovněž vnímán jako nástroj prevence.
8. Škola bude využívat programů pro boj s šikanou a dalšími rizikovými jevy. Nadále budeme spolupracovat s PPP Prachatice, Policií ČR, společností Portus Prachatice a dalšími institucemi.
9. Žáci budou také seznámeni s právem ped. pracovníků na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem, kterou má zajistit zejména zaměstnavatel.
10. pravidelné sledování školní docházky, kontrola omluvenek - sledování psychického a fyzického stavu žáků (agresivita, smutek, vyčleňování z kolektivu, původ zranění apod.)

C. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU A VEDENÍ ŠKOLY

1. V oblasti přímé práce pedagogů

Učitelé si budou předávat informace z různých seminářů. Spolupracují se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a vedením školy při řešení problematického chování jednotlivých žáků i tříd. Úkolem učitelů je navozování příznivého klimatu ve třídě, zmapovat sociální klima ve třídě a podle výsledků dále se třídou pracovat. Náš cíl je včas odhalit specifické poruchy učení a chování žáků a včas diagnostikovat rizikové chování.

2. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence SPJ

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s rizikovým chováním žáků spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především školního metodika prevence. Ten pro ostatní pedagogy vyhledává nové informace a podněty.

Název a odborné zaměření vzdělávání	Počet hodin	Datum konání	Realizátor – organizace, odborník	Počet školených pedagogů
Setkávání ŠMP			PPP	1
Samostudium			učitelé	
Internet			učitelé	
Další dle aktuální nabídky				

3. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy

Vzhledem k malému počtu pedagogů na naší škole je úzká spolupráce mezi kolegy samozřejmostí. Jakékoli problémy se nadále řeší ihned po odhalení s příslušným třídním učitelem či za spolupráce ostatních členů učitelského sboru a vedení školy. Závažnější problémy se budou projednávat při provozních a pedagogických poradách.

Počty pedagogických pracovníků	Celkem:	Podílející se aktivně na prevenci	Nepodílející se aktivně na prevenci
Vedení školy:	1	1	0
Učitelé ZŠ	9	9	0
Vychovatelé	2	2	0
Asistent pedagoga	4	4	0
Vyučující náboženství	1	1	0
Učitelky MŠ	2	2	0

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

1. Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP , možnostmi spolupráce a MPP

Školní metodik prevence bude jako každý rok představen rodičům na první třídní schůzce. Zde se rodiče dozví, kdy a kde s ním mohou konzultovat. Veškeré tyto informace budou vyvěšeny na nástěnce v přízemí naší školy a na webových stránkách obce Šumavské Hoštice.

2. Aktivity pro rodiče

Název aktivity	Datum konání	Realizátor, přednášející
Představení ŠMP rodičům	Listopad 2019	p.řed.P. Vaňková
Představení plánu, krizových plánů, školního řádu	Září 2019	Webové stránky, Mgr. Vaňková
Velikonoční trhy	Březen 2019	Mgr. P. Vaňková
Dětský den	Červen 2019	Mgr. P. Vaňková

3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

Název aktivity	Datum konání	Vedoucí programu
Třídní schůzky	dle rozpisu	p. řed. P. Vaňková
Školní výlet I. st.	dle plánu	tř. učitelé
Školní akademie a trhy	březen	Všichni učitelé a vychovatelé
Dětský den	Červen 2019	Tř. učitelé

III. PROGRAM PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO ŽÁKY ŠKOLY

1. Způsob seznámení žáků s činností ŠMP, možnostmi pomoci a MPP

Školní metodik prevence koordinuje přípravy a realizace programů, komunikuje se žáky a s rodiči, vždy na začátku školního roku se jim představí (připomene, kde a kdy ho najdou – nástěnka v přízemí; webové stránky). Komunikuje také s ostatními pracovníky školy (především s třídními učiteli), odkazuje na další odborníky, zaměřuje se na zachycování varovných signálů souvisejících s problematikou rizikových projevů chování. Účastní se výchovných komisí a spolupracuje s organizacemi v oblasti primární prevence. Je žákům nápomocen radou i činem.

2. 1. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov

VIZ PŘÍLOHA TABULEK S JEDNOTLIVÝMI PŘEDMĚTY

Prevence v jednotlivých ročnících je součástí učebního plánu. Má ji na starosti učitel příslušného předmětu a záleží do značné míry na něm, jak bude pracovat. Všichni pracovníci školy se zaměřují hlavně na: a) předcházení rizikových jevů: užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky), šikanování, vandalismus a další formy násilného chování, kriminalita, delikvence, virtuální drogy (počítače, televize, video), záškoláctví, rasismus

- b) rozpoznání a včasnou intervenci: týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, domácí násilí, poruchy příjmu potravy
- c) výchovu dětí k zodpovědnosti a ochraně svého zdraví a ke zdravému životnímu stylu
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- e) negativní působení sekt
- f) sexuální rizikové chování
- g) zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- h) posilování vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- i) rozvoj komunikačních schopností (diskutovat, řešit problémy, umět vyjádřit svůj názor, umět říci NE,...)

Škola bude využívat programů pro boj s šikanou a dalšími rizikovými jevy. V průběhu celého školního roku budou žákům nabízeny další aktivity dle aktuálních potřeb a nabídek institucí, se kterými spolupracujeme.

1., 2., 3. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Prvouka	Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy, bezpečnost na silnici, Bezpečné chování	Vyučující prvouky
Prvouka	Chování k neznámým a ostatním lidem (spolužáci, rodina,...)	Vyučující prvouky
Prvouka	Negativní vlivy na zdraví, negativní vliv nevhodného životního stylu	Vyučující prvouky
Prvouka	Komunikace s lidmi, rozvoj klíčových kompetencí	Vyučující prvouky
Prvouka	Orientace ve vlastních právech a povinnostech, principy asertivity	Vyučující prvouky
Hudební výchova	Báseň J. Čarek, O Vánocích – mezilidské vztahy, význam rodiny	Vyučující HV
Hudební výchova	Poslech – Eugen Suchoň – mezilidské vztahy	Vyučující HV

4. a 5. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Přírodověda	Člověk – co posiluje zdraví, hygienické návyky	Vyučující PŘ
Přírodověda	Slabikář dětských práv – dětská práva a povinnosti	Vyučující PŘ
Hudební výchova	Populární hudba – nebezpečí na diskotékách	Vyučující HV
Informatika	Kyberšikana	Vyučující I

6. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Fyzika	Důležitost koníčků – turistika s mapou a kompasem	Vyučující F
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Vyučující ČJ
Český jazyk a literatura	Chování liter. hrdinů – přenesení do současného světa	Vyučující ČJ
Hudební výchova	L.Janáček – Mládí – rozdíly ve využití volného času	Vyučující HV
Informatika	Kyberšikana	Vyučující I
Výchova ke zdraví	Rizika ohrožující zdraví, zdravý způsob života, návykové látky, krizové situace	Vyučující VZ
Výchova k občanství	Společenské skupiny, Já a moje parta	Vyučující VO

7. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Fyzika	Jak zachránit tonoucího	Vyučující F
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Vyučující ČJ
Český jazyk a literatura	Člověk a dospívání – způsoby chování dospívajících liter. hrdinů	Vyučující ČJ
Hudební výchova	Poslech – A. Dvořák – Mazurek – vzory pro mladé lidi	Vyučující HV
Výchova k občanství	Společenské skupiny, Já a moje parta	Vyučující VO
Výchova ke zdraví	Problémy dospívání, centra pomoci, linky důvěry, krizové situace v rodině	Vyučující VZ
Informatika	Kyberšikana	Vyučující I

8. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor
Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Vyučující ČJ
Český jazyk a literatura	Povolání liter. hrdinů – jejich rodinný, pracovní a občanský život, zájmy	Vyučující ČJ
Chemie	Člověk proti sobě – chemie ve společnosti	Vyučující CH
Výchova k občanství	Šikana, agrese, hněv – chování k ostatním, porušování práv dítěte, prevence soc. patol. Jevů	Vyučující VO
Hudební výchova	Kapitoly o jazzu, rocku.. – současné diskotéky – nebezpečí alkoholu, drog	Vyučující HV
Výchova ke zdraví	Problémy dospívání, centra pomoci, linky důvěry, krizové situace v rodině	Vyučující VZ
Přírodopis, chemie	Léčiva, Alkohol, tabák a jeho vliv na zdraví, zásady zdravého stravování, porucha příjmu potravy	Vyučující PŘ, ch
Informatika	Kyberšikana	Vyučující I

9. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení (např. předávání informací, prožitková aktivita,...)	Realizátor

Český jazyk a literatura	Zájmová četba knih a časopisů	Vyučující ČJ
Český jazyk a literatura	Nebezpečné situace a patologické jevy zobrazené v literatuře, jejich řešení	Vyučující ČJ
Chemie, přírodopis	Léčiva, Alkohol, tabák a jeho vliv na zdraví, zásady zdravého stravování, porucha příjmu potravy	Vyučující Ch, př
Hudební výchova	O lásce člověk zpívá, Společnost a hudba – vztahy mezi lidmi	Vyučující HV

2. 2. Jednorázové aktivity pro žáky

Název aktivity, akce	Datum	Realizátor
Besedy - ACET - p. Neužil – Sex, drogy AIDS	Dle domluvy	Zdeněk Neužil
Natur Vision Vimperk	Září	Třídní učitelé
Návštěva dopravního hřiště	Dle domluvy	DDM Prachatice
Návštěva plavec. bazénu Prachatice – zdravý životní styl	Výchova ke zdraví	Třídní učitelé
Video – „Drogy NE“, edice „Filmy pomáhají“	dle uč. Plánu	Tř. učitelé
Video – „Malá policejní akademie“	dle uč. Plánu	Tř. učitelé
Policie ČR – preventivní aktivity	Dle aktuální nabídky	Policie ČR
Phénix Prachatice	Dle domluvy	Phénix
Krizové centrum Prachatice	Dle domluvy	Mgr. H. Modlitbová
Den zimních sportů	Některý den v zimním období	Tř. učitelé
Divadelní představení	Dle domluvy	p. uč. Svobodová
Exkurze a výlety	Dle plánu exkurzí	Třídní učitelé
Soutěže	Dle plánu soutěží	Třídní učitelé, učitelé
Dětský den	Červen	Třídní učitelé

2. 4. Volnočasové aktivity pro žáky

Škola realizuje řadu jednorázových aktivit (viz. výše) či pravidelných aktivit cíleně zaměřených na smysluplné využití volného času žáků.

Název aktivity, akce, kroužku	Datum nebo frekvence konání	Vedoucí programu
Dopravní kroužek	1 krát týdně	P. Fleischmann
Dramatický kroužek	1 krát týdně	P. Vaňková
Kroužek –Rozvoj kompetencí v angličtině	1 krát týdně	E. Vaníčková
Reedukace	1 krát týdně	M. Janoušková

Čtenářský klub	1 krát týdně	D. Svobodová
Sběr papíru	Po celý rok	
Sborový zpěv	1x týdně	p. Turková

V. SPOLUPRÁCE S OKOLÍM ŠKOLY

Organizace	Jméno odborníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)
PPP Prachatice	Mgr. Hettner, Mgr. Kačerová, Mgr. Mečířová Tobi	388 313 519; 702 242 370; 777 897 109; 722 414 531
PortusPrachatice	Petr Šmíd	724 751 667
Policie ČR	por. Bc. M. Joklová	724 250 839 388 310 106 okresní ředitelství PT,
Krizové centrum Prachatice	Mgr. Modlitbová Bendová, DiS., Bc. Pravdová	720 375 646 722 049 751
OSPOD Vimperk		725 043 967
SPC Prachatice	Mgr. Červíková	727 879 177
SPC Strakonice	Mgr. Majer	602 413 577

VI. EVIDENCE A EFEKTIVITA

O výskytu SPJ, preventivních aktivitách pro žáky budou vedeny záznamy.

Žáci se budou moci k jednotlivým programům vyjádřit v dotaznících nebo ústně. Shrnutí a následná reflexe proběhnou v běžných vyučovacích hodinách a na hodinách třídnických. MPP se v každém pololetí bude vyhodnocovat na pedagogické radě, celkové zhodnocení pak proběhne na konci školního roku.

VII. ZÁVĚREČNÉ INFORMACE

Minimální preventivní program je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. MPP bude průběžně kontrolován a vyhodnocován metodikem prevence a podle výsledků může být upravován.

S výsledky budou seznámeni ostatní učitelé na pedagogických radách

	Datum	Podpis ředitele/ředitelky školy
Seznámení ředitele/ředitelky školy s MPP	6. 9. 2019	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	9. 9. 2019	

Součástí MPP je ŠIKANA (příloha 1), Syndrom týraného dítěte – CAN (příloha 2), právo ped. pracovníků na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem, kterou má zajistit zejména zaměstnavatel (příloha č.3)
Samostatnou část tvoří Krizové plány

-

Příloha č. 1

ŠIKANA, EXTRÉMNÍ PROJEVY AGRESE, KYBERŠIKANA, STALKING A JINÉ OBTĚŽOVÁNÍ

Metodický podklad

- Metodický pokyn k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
č.j.: 21291/2010-28
- Metodický pokyn k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j.: 22294/2013-1

Šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. V současnosti je také na vzestupu kyberšikana, prováděná nejčastěji pomocí mobilního telefonu, na internetu hlavně prostřednictvím tzv. sociálních sítí.

Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola je zodpovědná v souladu s ustanovením § 29 zák. 561/2004 Sb., školský zákon. Je povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).

Škola, popř. pedagogický pracovník, je odpovědná podle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Bude-li znám případ šikanování a škola a pedagogický pracovník nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, vystavuje se riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřežehnutí trestného činu.

Postup vyšetřující osoby:

- Konfrontovat svá pozorování s kolegy.
- Co nejdříve oznámit ředitele školy, výchovnému poradci a metodikovi primární prevence.
- Mezi čtyřma očima vyslechnout více nezájatých svědků, popřípadě konfrontovat svědky mezi sebou.

Odpovědět na důležité otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí.
- Kdo je agresorem, kolik je agresorů. Kdo z nich je iniciátor – aktivní účastník šikanování.
- Kdo je obětí i agresorem.
- Co, kdy, kde a jak dělali agresoři obětem.
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo.
- Jak dlouho šikana trvá.

- Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o pomoc.
- Vyslechnout oběť – citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. **NIKDY** neřešit problém před celou třídou!
- Zajistit ochranu oběti šikany.
- Teprve nyní vyslechnout agresory, případně konfrontovat agresory mezi sebou.
- **NIKDY** konfrontace obětí a agresorů!
- Vytipovat nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.
- Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní, školním metodik prevence sociálně patologických jevů, případně psycholog). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zde se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti /stupně 1-3 počáteční šikana, 4-5 šikana v pokročilém stádiu/, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.
- Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření, (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR.
- Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik...)
- Rozebrat situace ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledovat.

3.1 Počáteční šikana

- Odhadněte závažnost onemocnění skupiny. (Naplnujeme prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi. Nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti.)
- Zjistěte informace od obětí i spolužáků. (Po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s oběťmi. Při rozhovoru je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci.)
- Najděte vhodné svědky. (Vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat: s obětí sympatizují, kamarádí se s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování.)
- Proved'te individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky. (Druzí o rozhovorech nevědí. Vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontace dvou svědků. Vážnou chybou je vyšetřování svědků a agresorů společně. Za zásadní chybu se považuje konfrontace obětí a agresorů.) Chraňte oběti šikany.
- Proved'te rozhovor s agresory, případně konfrontaci mezi nimi. (Je to poslední krok ve vyšetřování. Dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor. Cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběti, ale i je samé před následky jejich činů.)
- Svolejte výchovnou komisi. (V rámci společného setkání pedagogů a žáka agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních.)
- Spolupracujte s rodiči obětí i agresorů. (Rodiče je třeba informovat o zjištěných a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.)
- Rozeberte situaci s třídou, dále sledujte a pracujte se vztahy.

Řešení:

- Metoda usmíření - pouze u počátečního stadia šikany a při ochotě agresora své chování změnit

- Metoda vnějšího nátlaku - výchovná komise (Rodiče musí cítit, že jim chceme pomoci. Trestám dítě, ne rodiče.)

3.2 Pokročilá šikana

Zvládnout šok a postarat se o oběť. (Zastavit násilí, postarat se o oběť, poskytnou jí nejnnutnější pomoc a ochranu. Někdy je nebezpečné snažit se zastavit agresí sám, mohla by se obrátit proti pedagogovi. Musí zavolat někoho, kdo by mu pomohl.) Zabezpečit ve třídě dozor. (Pošlu žáka, aby přivedl pedagoga. Zabránit domluvě agresorů, třídy, aby se domluvila mezi sebou, zamezit křivé skupinové výpovědi. Je možné je rozdělit do skupin. Ale i ty musejí zůstat pod dozorem.) Informovat ředitele (zástupce). Pokračovat v pomoci a podpoře oběti. Kontaktovat rodiče oběti. (Vyvarovat se slovu šikana. Raději použít trápené nebo ubližované dítě. Hovořit s nimi na rovinu. Ujistit je, že se konflikt řeší. Dohodnout se s rodiči, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte.) Požádat o pomoc: Okresního metodika prevence (PPP), OSPOD. Přivolat Policii ČR Následuje vlastní vyšetřování podle bodů uvedených při šikanování v počátečním stadiu.

Řešení:

- Metoda vnějšího nátlaku - výchovná komise (Rodiče musí cítit, že jim chceme pomoci. Trestám dítě, ne rodiče.)
- Pokud rodiče nespolupracují, ohlásit celou věc kurátorovi pro mládež. Místo do školy je možné rodiče pozvat přímo na obecní úřad na oddělení sociálně-právní ochrany dětí a mládeže. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení.

Pomoc při řešení šikany:

Středisko výchovné péče (SVP) Strakonice: telefon: 383 324 717, mobilní: 724 569 691, České Budějovice 386 355 888, mobil: 724 569 351

Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) Prachatice: 777 897 109

Speciální pedagogická centra České Budějovice: 774 300 038

V rezortu zdravotnictví: pediatr, odborný lékař, dětský psycholog, psychiatr

OSPOD Vimperk: 725 043 967

Policie ČR: 158, Vimperk 974 236 780

Projekt Minimalizace šikany a její odborníci

Sdružení Linka bezpečí, www.linkabezpeci.cz

Poradna na www.minimalizacesikany.cz

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

Odborné informace o šikaně v publikacích, např. dr. Michal Kolář „Bolest šikanování“

Vyvarovat se:

- konfrontace oběti a agresora
- bagatelizace problému
- rychlá řešení
- řešení případu před třídou
- prozrazení informačních zdrojů
- neinformování rodičů
- řešení bez pomoci dalších pedagogů

USTAVENÍ INTERVENČNÍHO TÝMU

- ředitel školy, třídní učitel
- vedoucí intervenčního týmu - ředitel školy

- role ostatních členů

-třídní učitel

Postup šetření a vyšetřování

3.2.1

Vymezení rolí ostatních členů:

.....

3.2.2

Zjištění vnějšího obrazu šikanování

ŠIKANA V POČÁTEČNÍCH STÁDIÍCH

I. Vyslechnout osoby, které informovaly o šikanování (rodiče, pedagogové, žáci, vrstevníci)

Kdo kontaktuje rodiče, jak s nimi hovoří:

.....

Kdo povede pohovor s informátory, jak s nimi hovoří:

.....

II. Nalézt a vyslechnout (nezaujaté) svědky, informátory Kdo povede pohovor se svědky a jak s nimi hovoří:

.....

III. Zajistit ochranu obětem a ohrožovaným žákům Kdo zajišťuje ochranu:

.....

Jak zajišťuje ochranu:

.....

IV. Vyslechnout agresory Kdo povede pohovor s agresory:

.....Jak

povede pohovor s agresory:

.....

V. Vlastní vyšetřování Kdo se účastní vyšetřování:

.....

Jakou formou probíhá vyšetřování:

.....

3.2.3 Zajištění vnitřního obrazu šikanování (klíma třídy, sociometrie, diagnostika vztahů)

3.2.4 Výchovná opatření

METODA USMÍŘENÍ

Co to je:.....

Kdy ji použít:.....

Kdo vede komunitní kruh: .....

Jak vést komunitní kruh: .....

Co je programem: .....

Co je cílem: .....

METODA VNĚJŠÍHO NÁTĹAKU Kdy ji použít: .....

Kdo je účastníkem výchovné komise: .....

Kdo vede výchovnou komisi: .....

Program výchovné komise:

3.3 Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit,

ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Kdo řeší: U každého podezření o výskytu daného jevu musí být o vždy informována ředitelka školy. Školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, pediatrem

3.3.1 Zvláštnosti kyberšikany oproti tradiční nepřímé (psychické) šikaně

3.3.1.1

Anonymita

- Oběť o napadení leckdy ani nemusí dlouhou dobu vědět
- Oběť není vždy schopná identifikovat či vystopovat agresora
- Vnímání dopadu jednání (útočník nevidí přímou reakci oběti na útok)
- Odosobněnost útoku

3.3.1.2

Čas

- Útoky se prostřednictvím internetu šíří mnohem rychleji než v realitě
- Probíhají bez přestávek - oběť je šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.
- Útok je možné provést kdykoli (0:00, při hodině matematiky, apod.)
- Příprava a realizace útoku není časově limitována

3.3.1.3

Prostor

- Agresor může provést útok odkudkoli (škola, hřiště, kavárna, doma,...)
- Není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě

Proměna profilu agresora i oběti

- Pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost (oběť „klasické šikany“ může být kyberagresorem)
- Podmínkou provedení útoku je „kyber–gramotnost“ a její úroveň

3.3.2 Kyber - prostor je dostupný komukoli

- Děti a mladí lidé za těmito projevy šikany vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat.
- Obtížnost zajištění rychlé ochrany oběti (odstranění profilu, SMS, ICQ....)
- Často chybí svědci
- Obtížně stopovatelný útočník
- Nejednoznačný přístup k legislativě

3.3.3 Co kyberšikana není

Za kyberšikanu nemůžeme označit veškeré zavrženíhodné chování v prostředí moderních technologií. Zmíňme několik příbuzných fenoménů, které jsou sice také nebezpečné, ale nejsou kyberšikanou.

3.3.3.1

Kyberstalking – pronásledování prostřednictvím moderních technologií. Zahrnuje opakované a intenzivní telefonování, psaní SMS, e-mailů, vzkazů na sociálních sítích apod. Na toto jednání pamatuje trestní zákoník (zákon 40/2009 Sb.) v § 354, odst. 1, písmeno c: Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že jej vytrvale prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

3.3.3.2

Kybergrooming – nebezpečné chování dospělých osob, které se prostřednictvím manipulativních technik a navázáním „přátelství“ v internetovém prostoru snaží dostat své oběti na schůzku v reálném světě. Cílem jejich počínání bývá sexuální zneužití, točení a focení pornografie, nucení k prostituci. Nejohroženější skupinou jsou děti a dospívající ve věku 6 – 15 let.

3.3.3.3

Happy Slapping – volně přeloženo jako „veselé fackování“. Jde o oběti nevyprovokovaný útok, kdy útočník využije momentu překvapení náhodně vybrané osoby (v parku, na ulici, v metru...), kterou následně zbije. Komplic vše natáčí na mobilní telefon a video se rvačkou je poté umístěno na internet, např. na YouTube.

3.3.3.4

Sexting – distribuce fotografií a videomateriálů intimního charakteru bez souhlasu zobrazené osoby. Buď tyto materiály pořizují oběti samy, s úmyslem zaujmout nebo vyhovět svému partnerovi, nebo jsou pořizovány bez jejich vědomí. Útočník tyto materiály pak buď rozesílá všem svým známým pro „pobavení“, nebo se stanou prostředkem vydírání oběti.

3.3.4 Typy kyberšikany

- a) Přímá kyberšikana: útočník oběť
- b) Kyberšikana v zastoupení: útočník třetí osoba oběť

3.3.5 Nejčastější motivy kyberagresora

- Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebují pro svou činnost publikum.
- Znuděný, hledá zábavu, narcistický... Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována.
- Bere právo do svých rukou (zlonapravující, uděluje lekci,...). Pracují většinou sami, ale mohou své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli.
- Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace (někdy může být obětí klasické šikany)
- Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný. Zneužívá ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání. Motivem jsou dva hlavní důvody: a) Můžu b) Je to legrace.

3.3.6 Doporučené postupy:

3.3.6.1

Kyberšikana se děje na půdě školy během vyučování

3.3.6.1.1

Vyrozumět vedení školy, školního metodika prevence a ostatní členy ŠPP, kteří si rozdělí role v řešení kyberšikany.

3.3.6.1.2

Zajistit ochranu oběti - oběti doporučit, aby:

- neodpovídala - nekomunikovala s útočníkem, nesnažila se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožovala, nemstila se. Cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.
- blokovala útočníka – zamezila útočníkovi přístup k účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktovat poskytovatele služby).
- ukládala důkazy (screenshoty) – svěřila se blízké osobě, pro uchování důkazů oslovila někoho, kdo má vyšší IT gramotnost, kontaktovala školu a specializované instituce

(PPP, policii, SVP, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.), ukládala SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, www stránky,...)

- mluvila o tom, co se jí děje.

3.3.6.1.3

Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy

3.3.6.1.4

Důkladně vyšetřit a žádat odbornou pomoc - vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem.

Zajistit si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,...).

Kontaktovat a spolupracovat s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.

3.3.6.1.5

Opatření - zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.

3.3.6.1.6

Informovat a poučit rodiče - informovat rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora).

Poučit rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD,

PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.

3.3.6.1.7

Žádat konečný verdikt a informace - při zapojení a následně celém prošetření případu trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).

3.3.6.1.8

Postihy - při postizích agresorů postupovat v souladu se školním řádem.

3.3.6.1.9

Informovat zasažené žáky o výsledcích šetření ve škole a udělených trestech. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

3.3.6.2

Kyberšikana se neděje na půdě školy

Škola nemůže udělovat kázeňské tresty, popř. snížené známky z chování za činnost, která se nestala během vyučování. To ovšem neznamená, že by škola neměla kyberšikanu řešit alespoň v následujících základních bodech:

Doporučit rodičům oběti, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu.

Informovat (se souhlasem zákonného zástupce žáka nezletilého) zasažené žáky o postupu při řešení kyberšikany. Sdělit jim, že škola trestat v tomto případě nemůže, a proto byl případ předán policii/soudu. Děti potřebují vědět, že za každé nepřiměřené chování přijde trest.

3.3.6.3

Kyberšikana se netýká žáka naší školy

Nahlásil mi to můj žák: Pokud k vám mají děti důvěru, mohou se vám svěřovat i s problémy např. svých kamarádů z jiných škol. Měli byste žáka vyslechnout a dát mu praktické rady, kam se jeho kamarád může obrátit pro pomoc, jak má zajistit důkazy apod. Zeptejte se po pár dnech svého žáka, který vám věc nahlásil, jak vše pokračuje. Leckdy může znamenat

„kamarádovi se stalo“ naopak „mně se děje, ale ještě nemám odvahu o tom mluvit“.

Zaslechl(a) jsem to z důvěryhodných zdrojů: Zde záleží na vašem přístupu, zda se v případě chcete osobně angažovat, např. radou. Není to věcí školy. Výchovná opatření (míru zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy):

1. Napomenutí třídního učitele
2. Důtka třídního učitele
3. Důtka ředitele školy
4. Snížená známka z chování

3.4 Stalking, jiné formy obtěžování

Pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon či jinak, třídní učitel okamžitě informuje zák. zástupce, pozve si je do školy a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu k žákovi od agresora. Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu, také je lepší změnit tel. číslo, adresu na facebook, internet, mail či jinou sociální síť a po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům. Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zák. zástupce agresora a vysvětlit jim, že se jedná v podstatě o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen. Pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření, která zhodnotí MP, výchovný poradce, ředitel školy), v opačném případě je na zák. zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (OSSZ, PČR).

Příloha č. 2

SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE – CAN

Domácím násilím se zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Oběť je udržována v permanentním strachu a nejistotě, čímž trýznitel narušuje její psychickou stabilitu. Domácí násilí je nejrozšířenější násilí na světě. Značná část veřejnosti ale považuje domácí násilí za privátní záležitost, proto je veřejností často tolerováno a podceňováno. Spolu s ženami jsou děti nejčastější skupinou, která se stává oběťmi násilí v rámci rodiny. V souvislosti s týranými dětmi se hovoří o syndromu CAN neboli syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. V rodinách se domácí násilí často odehrává za přítomnosti dětí. Přítomnost dětí v případech domácího násilí je vysoce ohrožující a narušuje jejich zdravý vývoj. Děti se často stávají nedobrovolnými svědky domácího násilí. V dospělosti pak tento model chování přebírají jako samozřejmý a praktikují jej ve vztazích se svými životními partnery, často se stejně násilně chovají ke svým dětem. Podobný násilnický způsob chování přenášejí i do vztahů se svými vrstevníky. Děti, které jsou svědky domácího násilí, zpravidla trpí stejnými problémy a poruchami, jakými trpí sama oběť. Prožívají emocionální traumata, strach a mnohdy mají pocit viny, cítí se být příčinou hádek mezi rodiči.

16.1 Tři základní varianty podle způsobu ubližování:

16.1.1 Zanedbávání dítěte – nedostatečné uspokojování základních potřeb, ale i nedostatek podnětů – tedy zanedbanost citová, zanedbávání zdravotní i výchovné péče

16.1.2 Fyzické nebo psychické týrání – násilí vůči dítěti je v tomto případě projevem neschopnosti zvládnout problémy v rodině a vybíjením si vzteku na nejslabším článku rodiny, kromě bití, pohmožděnin, zlomenin, jsou děti vystaveny nadávkám, ponižování nebo i strašení, šikaně

16.1.3 Sexuální násilí – jedná se o využívání dítěte pro sexuální uspokojení dospělého.

16.2 Projevy ohroženého dítěte

- celková stísněnost a nezájem o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám - nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
- váhání s odchodem domů po vyučování
- neomluvené absence ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- sebepoškozování
- útěky z domova

16.3 Klíčové charakteristiky týrání

- je opakované
- je neveřejné
- eskaluje
- role oběti a agresora jsou jasně rozdělené, nezaměňují se
- zneužívání moci a kontroly ze strany agresora, která v oběti vzbuzuje strach
- pachatel bývá násilný většinou jen ke své oběti
- pachatel považuje svoje chování za ospravedlnitelné
- k domácímu násilí dochází v cyklech
- chování oběti je zaměřeno na zajištění přežití

Ve všech formách domácího násilí může dítě figurovat jako oběť i jako svědek. Děti jsou za svědky domácího násilí považovány, pokud vidí či slyší násilné projevy, vidí důsledky násilí. Přítomnost dítěte u domácího násilí považuje WHO za psychické týrání dítěte.

16.4 Bezpečnostní plán

- při podezření nebo výskytu na syndrom CAN, musí být vždy informována ředitelka školy, metodik primární prevence, výchovný poradce
- žák - oběť může o své situaci říci tomu, ke komu má důvěru, v případě školy to může být kterýkoliv zaměstnanec školy, který tyto informace předá školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci školy nebo členu ředitelce školy
- při řešení spolupracuje metodik prevence s výchovnou poradkyní a třídním učitelem
- budou-li shledány okolnosti nasvědčující tomu, že se jedná o domácí násilí, škola neprodleně podnikne kroky, aby zabránila v pokračování domácího násilí tím, že neprodleně informuje Policii ČR a příslušný OSPOD
- podle konkrétní situace žák – oběť dostane poučení, jak postupovat dále, poučení zajišťuje školní metodik prevence, výchovný poradce školy nebo člen vedení školy (např. informace o tom, komu volat v případě přímého ohrožení, předat potřebná telefonní čísla, informace, kam se uchýlit v případě potřeby rychlého úniku apod.), neučiní-li tak Policie ČR, je třeba postupovat v souladu s pokyny orgánů činných v trestním řízení a těmito pokyny se řídit: Pokud se dítě samo svěří učiteli, měl by mu učitel projevít důvěru, nebagatelizovat jeho sdělení, neobviňovat jej ze lži a podpořit jej. Měl by jej informovat o tom, že se na domácí násilí vztahuje ohlašovací povinnost a on musí jednat v souladu s ní. Když se dítě pedagogovi svěří, je dobré klást dítěti otevřené otázky, které umožňují, aby dítě svými slovy popsalo, co se stalo:

- Řekni mi, co se stalo...
- Co se stalo potom?
- Kde jsi přešel/a k této modřině?

Rolí učitele je zprostředkovat dítěti potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují. Pokud se na pedagoga obrátí rodič – oběť domácího násilí, měl by jej pedagog odkázat na další odborníky, kteří se této problematice systematicky věnují (intervenční centra, azylová centra, dětská krizová centra).

Třídní učitelé při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod., upozorní zákonné zástupce a informují o dané skutečnosti vedení školy, výchovného poradce a metodika prevence. Stejně postupují při obdržení této informace od jiných pedagogů, zaměstnanců školy či žáků. Pokud nedojde následně k pozitivní změně, hlásí danou situaci ředitel školy na odbor péče o dítě a na policii.

16.5 Povinnosti a omezení školy:

Škola nemůže být tím, kdo primárně zasahuje do řešení situace v rodině. Není úlohou pedagoga usuzovat na domácí násilí na základě svých pocitů, vyvozovat je z chování a projevů dítěte. Pedagog je však povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například dítě svěří či pokud zaznamená dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí páchaném na dítěti. Pokud se ukáže, že je dítě obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu trestného činu, je zaměstnanec školy povinen tuto skutečnost oznámit Policii ČR a OSPOD.

16.6 Základní pravidla primární prevence

Primární nspecifická prevence spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem. Děti by měly mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení.

Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení dětí, žáků s jejich právy a povinnostmi, a to adekvátně jejich věku.

Děti, žáci by měli být seznámeni zejména s tím, že:

- domácí násilí má různé formy
- násilné chování v rodině není omluvitelné
- za násilí může ten, kde jej koná, protože si sám volí, jak se bude chovat
- každý má právo rozhodovat o sobě samém
- na koho se v rámci školy mohou obrátit se svými starostmi (školní psycholog, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, ten, komu dítě důvěřuje)
- jak říci NE
- jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy • proč si někdo nechá násilí líbit a nedokáže říci „Stop“
- jak zvládat vztek

Působení na děti, které se s domácím násilím setkaly, ať již ve formě obětí či svědků náleží odborníkům, nikoliv škole.

16.7 Důležitá telefonní čísla a adresy:

Policie ČR: 158, Vimperk, 1. máje 73/7 tel.: 974 236 780

OSPOD Orgán sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) Vimperk tel.: 388459024

Linka Ztracené dítě 116 000 (non stop krizová pomoc zdarma pro rodiny s dětmi a jejich blízké)

Krizové a kontaktní centrum Prachatice 722 928 192; Strakonice 383 322 357, 728 469 494;

Linka důvěry Strakonice (Dyscentrum Strakonice): 772 050 013

Pedagogicko - psychologická poradna PPP - Prachatice, tel.: 388 310 163

Středisko výchovné péče Strakonice: 383 324 717; České Budějovice 386 355 888, 724 569 351

Dětské krizové centrum: tel. 241 484 149

Linka bezpečí: 800 155 555

Linka vzkaz domů: 800 111 113

Rodičovská linka: 840 111 234

Linka důvěry ČB: 387 313 030

Internetová linka bezpečí: ilb@linkabezpeci.cz

Internetová poradna: problem@дитеkrize.cz

Linka důvěry RIAPS: 222 580 697 linka@mcssp.cz

Adresář linek důvěry v celé ČR: www.capld.cz

Centrum krizové pomoci THEIA, České Budějovice, 775 202 421, pomoc@theia.cz

Příloha č. 3

Tato příloha vychází z novely školského zákona, je zapracována do školního řádu a doplňuje práva a povinnosti pedagogických pracovníků a vedení školy. Účinnost od 1. 9. 2017.

MŠMT připravilo novelu školského zákona. Novela upravuje od 1. září 2017 práva a povinnosti pedagogických pracovníků. Mezi právy se nově objevuje právo na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem. Díky novele budou před fyzickými i psychickými útoky lépe chráněni žáci i učitelé.

*„Školský zákon nově definuje formulaci zvláště závažného zaviněného porušení školského zákona, kdy je ředitel školy povinen v uvedeném případě žáka střední školy vyloučit. Jde o hrubé a opakované slovní či fyzické projevy násilí na ostatních žácích, nebo také na učitelích,“ **V případě žáků, kteří by se dopustili takového zvláště závažného zaviněného porušení školského zákona a kteří ještě plní povinnou školní docházku, musí ředitel školy kontaktovat Odbor sociálně-právní ochrany dětí. Ten pak musí případ řešit. Současně je v obou případech ředitel povinný nahlásit takové chování také státnímu zastupitelství, které bude postupovat v rámci svých kompetencí,***
Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se lze setkat ve školním prostředí, je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu.